

Асистент Овчарова Н.В.

*Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи
НБУ»*

Основні фактори впливу на фінансовий механізм управління соціальною сферою

Соціальна сфера надає специфічні блага, які в повному обсязі не в змозі забезпечити ринковий механізм. Відповідно виробництво цих суспільних благ направлених на задоволення потреб населення, стає об'єктом управління держави, особливо в частині його фінансового забезпечення шляхом формування відповідної бюджетної політики. Реалізація закладених завдань бюджетної політики в соціальній сфері можлива лише за умови формування фінансового механізму управління соціальною сферою.

Функціонування фінансового механізму управління соціальною сферою залежить від багатьох факторів, що можуть впливати позитивно та негативно на ефективність управління соціальною сферою. Тому виникає необхідність виявлення основних факторів, які впливають на фінансовий механізм управління соціальною сферою з метою мінімізації їх негативного впливу.

Можливі фактори впливу на фінансовий механізм управління соціальною сферою вважаємо за доцільне розглядати в розрізі таких груп: фінансово-економічна, організаційно-правова, національно-політична, соціально-географічна.

Значний вплив на фінансовий механізм управління соціальною сферою мають фактори фінансово-економічної групи. Серед яких доцільно виділити такі фактори як: характер виробничих відносин та рівень розвитку продуктивних сил, валовий внутрішній продукт, національний дохід, зовнішня та внутрішня економічна ситуації; економічне зростання (спад) виробництва, продуктивність суспільної праці, розвиток важливих галузей науки та техніки,

рівень платоспроможного попиту населення, рівень доходу населення, стан економіки галузей соціальної сфери, пріоритети розвитку, а також напрямки та пріоритети бюджетної політики, рівень розвитку бюджетної системи, роль бюджетних ресурсів державного та місцевого рівнів в рішенні пріоритетних завдань.

Реалізація фінансового механізму управління соціальною сферою залежить від його забезпечення організаційного, нормативно-правового та інформаційного тому наступну групу займають саме ці фактори.

До організаційно-правових факторів відносяться сукупність органів бюджетного та соціального управління, їх взаємодія; рівень організації процесів бюджетного планування, виконання, оцінки та бюджетного контролю, а також нормативно-правове регулювання бюджетного процесу, бюджетного устрою та бюджетних відносин на всіх рівнях бюджетної системи; нормативно-правове регулювання соціальної політики.

Ефективне функціонування механізму залежить від наявності достовірної, своєчасної та повної інформації про стан соціальної сфери, про соціальні потреби, про виконання бюджетних програм; форми та методи інформування громадськості про використання бюджетних ресурсів, стан виконання програм тощо.

Більшість рішень з державного управління соціальною сферою носять політичне забарвлення і залежать від політичних та національних факторів таких як: політичний устрій, організація управління державою, діяльність законодавчої та виконавчої влади, тип держави, політика уряду у відповідний період, політичні процеси, необхідність реалізації функцій держави, політичні події періоду, особливості політичного процесу, пріоритети органів влади, соціальні, культурні, особливості країни; традиції звичаї; специфіка розвитку на історичному етапі тощо.

Разом з тим стан та розвиток соціальної сфери та можливість ефективного державного управління залежить і від природних та соціальних факторів роль яких особливо гострою стає в кризових екологічних, економічних та соціальних

обставинах. Саме тому вважаємо за доцільне виділити таку групу факторів як соціально-географічні і включити туди такі фактори як: стихійні лиха, кліматичні особливості, екологічний стан (водне середовище, атмосферне повітря, радіоактивне та електромагнітне забруднення і т.п.), розмір споживчого кошика, мережа закладів соціально-культурного призначення, обсяг та рівень заробітної плати різних категорій робітників; рівень безробіття та бідності; загальна чисельність населення, його статеві, вікова та соціальна структура; тривалість життя населення; рівень культури та освіти населення; соціальні потреби; рівень забезпеченості соціальними послугами тощо.

Зазначені групи фактори впливають на визначення основних напрямків бюджетної політики в соціальній сфері, на процес її формування та реалізації. Вони можуть носити об'єктивний та суб'єктивний характер і мати різний напрям впливу.

Так, зокрема, такі фактори як характер виробничих відносин та рівень розвитку продуктивних сил; природні, економічні та соціальні особливості країни; традиції, специфіка розвитку на історичному етапі, політичний устрій мають суб'єктивний характер. Об'єктивні фактори включають тип держави, політика уряду у відповідний період, пріоритет розвитку, зовнішня та внутрішня економічна ситуації.

Разом з тим, кредитні відносини з міжнародними фінансовими інститутами, країнами і корпораціями, експортно-імпорتنі операції, участь України у світовому поділу праці формують групу зовнішніх факторів, а економічна політика держави, стан розвитку економіки, соціальні потреби, політичні процеси, необхідність реалізації функцій держави – внутрішніх.

Таким чином, визначення основних факторів та врахування їх при формуванні та реалізації фінансового механізму управління соціальною сферою дасть змогу знизити ризик їх негативного впливу та сприятиме підвищенню його ефективності.